
HROMADNÉ EXEKUCE V BERLÍNĚ – PLÖTZENSEE (7. – 13. ZÁŘÍ 1943)

Vladimír Černý – František Vašek

Od počátku druhé světové války již uplynulo více jak 60 let, avšak stále se k mnoha jejím událostem vracíme. Je nutné si je připomínat zejména proto, aby lidstvo nezapomnělo, co to byl německý nacismus a jaké oběti bylo nutno přinášet, než byl definitivně poražen. Také český národ se na tomto boji aktivně podílel. V berlínské věznici Plötzensee došlo ve dnech 7. – 13. září k masovým popravám téměř tří stovek odpůrců nacismu, z nichž zhruba třetinu tvořili čeští občané, kteří se postavili v odboji proti okupaci.

K objasnění důvodů, které k této masové exekuci nacistický aparát vedly, je nutné se vrátit o deset let zpět. Perzekuce politických odpůrců byla v nacistickém Německu zahájena ihned po nástupu Adolfa Hitlera k moci 30. ledna 1933. Řízení a uskutečňování politiky státního násilí se ujala zejména tajná státní policie (gestapo) a bezpečnostní služba NSDAP – tzv. SD (Sicherheitsdienst), důležitou roli měla sehrát také nacistická justice. Nejvíce odbojových pracovníků z Čech a Moravy bylo v průběhu okupace postaveno před tzv. Lidový soudní dvůr (Volksgerichtshof – VGH), který byl zřízen zákonem z 24. dubna 1934 nejprve pouze pro případy velezrady, zemězrady a útoků na vůdce Adolfa Hitlera, ale postupně se jeho příslušnost a pravomoci rozšiřovaly.¹ Původně sídlil v Lipsku, avšak brzy po svém založení byl přemístěn do Berlína, kde došlo k jeho umístění nejprve v budově tzv. Preussenhausu a posléze definitivně v budově někdejšího Wilhelмова gymnázia na Bellevuestrasse č. 15.² Pro stíhání nepřátelských projevů vůči nacistické moci, urážky představitelů strany a státu, státních symbolů, uniforem atd. byly pak při Zemských soudech zřízeny tzv. Zvláštní soudy (Sondergerichte).

Po okupaci Čech a Moravy 15. března 1939 došlo k zavedení německé vojenské správy, kterou vykonával tzv. vedoucí civilní správy při armádní skupině 3 v Čechách a armádní skupině 5 na Moravě. Vojenská správa byla zrušena k 15. dubnu, přičemž o den dříve byla vydána dvě nařízení, která konstitovala německé soudnictví v protektorátu. Podle nacistického právního řádu mohli být nyní protektorátní příslušníci činní v odboji stíhání za velezradu, protože se přičleněním zbytku Československa k Německu stali dle nacistického pojetí jeho státními příslušníky. Jednalo se ovšem o akt, který byl v rozporu s mezinárodním

právem, protože k okupaci došlo protiprávním a násilným způsobem. Tato skutečnost však nemohla nic změnit na tom, že se obyvatelé obsazené země dostali do působnosti německých soudů, což mělo mít pro tisíce z nich tragické důsledky. Brutální represivní opatření, oděná navenek do roucha právních norem, jež jim měla dát zdání legality, byla namířena proti všem, kteří právem spatřovali v nacismu primární nebezpečí a kteří se tomuto režimu postavili na odpor.

Lidový soudní dvůr se postupně stal místem, kde byly stále více často vynášeny rozsudky proti příslušníkům protinacistické rezistence. Jestliže v roce 1940 tento soud vynesl 53 trestů smrti a následujícího roku 102, v roce 1942 se již jednalo o 1192 rozsudků, 1943 jich bylo 1662 a v roce 1944 dokonce 2097. Zlom v ukládání represivních trestů, zejména trestu absolutního, vyplýval přímo z osobního zásahu Adolfa Hitlera, který již po delší dobu vyslovoval kritické připomínky na adresu soudců ohledně příliš mírných rozsudků. Na zasedání Říšského sněmu 26. dubna 1942 proto pronesl projev, který se týkal těchto záležitostí.³ Jednalo se o vůbec poslední zasedání sněmu, který se pak již do konce války nesešel. Hitler se během svého projevu zabýval k překvapení německé veřejnosti především situací v justici, trestní politikou nevyhovující potřebám války atd. Jeho rétorika přitom obsahovala přímé výhružky soudcům, pokud se tito nebudou chovat podle jeho pokynů. Šlo přitom zejména o možnost odvolání těch soudců, kteří nebudou plnit direktivy ke zpřísnění ukládaných trestů.⁴ Německá veřejnost reagovala překvapivě především z toho důvodu, že se Hitler jakožto vůdce, říšský kancléř, nejvyšší zákonodárce i soudce najednou obrací na poslance ohledně zvláštního zmocnění k výše zmíněným záležitostem. O reakcích na tuto skutečnost podalo situační zprávu i III. oddělení Říšského bezpečnostního hlavního úřadu (vnitřní rozvědka).⁵

Diskuse k výše zmíněným záležitostem probíhaly také například během porady prezidentů zemských soudů v Litoměřicích 13. května 1942, kde referovali viceprezident Vrchního zemského soudu Hecht a generální státní zástupce u tohoto soudu von Stein o průběhu jednání na říšském ministerstvu justice v Berlíně 31. března a 5. – 6. května téhož roku. Na poradách se projednávaly Hitlerovy pokyny a jeho kritika soudních rozhodnutí, kdy nařídil některé tresty vězení dodatečně změnit na rozsudky smrti.⁶ Zároveň s těmito opatřeními provedl Hitler také personální změny, takže do funkce říšského ministra justice byl jmenován JUDr. Georg Otto Thierack.⁷ Prezidentem Lidového soudu se pak stal JUDr. Roland Freisler, nazývaný pro svou mimořádnou krutost „zuřivý Roland“ (Roland der rassende).⁸ Freisler vedle této své hlavní funkce převzal také předsednictví 1. senátu Lidového soudu, ze kterého učinil skutečně obávanou instituci. Dne 20. srpna 1942 Hitler zmocnil Thieracka k vybudování národněsocialistického soudnictví s tím, že „se přitom může odchýlit od platného práva.“ Nacistické soudy, obzvláště ty, které se zabývaly trestnými činy politic-

ké povahy, pak skutečně začaly postupovat nikoli v souladu s právem, ale v zájmu likvidace co největšího počtu nepřátel říše.

Po Freislerově nástupu do funkce se stal trest smrti nejčastěji vynášeným druhem trestu a bylo jej možno uložit u 46 skutkových podstat trestných činů.⁹ Rozsudek však mohl být vykonán až tehdy, když Hitler osobně zamítl žádost o milost. Teprve později byl k udílení milostí zmocněn ministr justice a od ledna 1944 i říšský protektor v Praze po dohodě s tímto ministrem. V případech neshody mezi nimi měl rozhodovat samotný Hitler. Výkon trestu smrti v určených věznicích byl podrobně upraven směrnicemi ministra justice z 19. února 1939 a 17. ledna 1945. Zásadně se tento absolutní trest měl vykonávat gilotinou, přičemž ministr mohl v některých případech nařídít i oběšení. Zmíněné směrnice obsahovaly i podrobné pokyny pro postup práce kata při popravách a také formu jeho odměňování za jejich provedení.

Exekuce byly v mnoha případech prováděny ve věznici Plötzensee, která se nachází v severozápadní části Berlína. Tato věznice vznikla v letech 1869–1879 a tvořil ji rozsáhlý komplex budov o rozloze přes 25 hektarů. Celý areál byl obklopen šest metrů vysokou zdí, uvnitř se pak nacházelo pět třípatrových domů s celami, které mohly pojmut až 1400 vězňů. První rozsudky smrti zde byly prováděny již od roku 1933 a do konce druhé světové války se tato věznice stala místem, kde skončily životy více než 2 500 osob, většinou zapojených do odbojové činnosti. Odsouzenci k smrti se nacházeli v celách tzv. domu III, za nímž byla velká zděná kolna sloužící jako místo výkonu poprav.¹⁰

V Plötzensee zahynuly během okupace stovky českých občanů, mezi nimi i řada významných příslušníků rezistence. Jednalo se zejména o bývalé důstojníky československé armády, kteří se zapojili do činnosti odbojové organizace Obrana národa. V období od dubna 1942 do září 1943 zde nalezlo smrt více jak 80 českých důstojníků a mimo jiné byli dne 19. srpna 1942 popraveni i členové jejího moravského zemského vedení brigádní generál Bohuslav Všeticka, plukovník Ladislav Kotík, štábní kapitán Čestmír Jelínek a kapitán Jaroslav Gardavský. Kromě příslušníků ON z Moravy zde došlo také k mnoha popravám pražských představitelů této organizace, mezi nimiž se 5. ledna 1943 nacházel i divizní generál Bedřich Homola. V Plötzensee bylo ve stejné době popraveno také dalších zhruba 220 osob z protektorátu, z toho asi 80 členů komunistického odboje.¹¹

Důvody k hromadné exekuci vězňů v září 1943 byly tyto: Na schůzce prezidenta Spojených států Franklina D. Roosevelta s britským premiérem Winstonem Churchillem v Casablance ve dnech 14. – 24. ledna 1943 došlo k rozhodnutí o systematickém bombardování Německa s cílem rozvrátit hospodářství, podlomit morálku obyvatelstva a připravit podmínky pro invazi do Evropy. První

denní nálet americké 8. letecké armády proběhl dne 27. téhož měsíce na Wilhelmshaven a od té doby následovala série dalších útoků. V týdnu mezi 24. a 30. červencem byl těžce postižen Hamburk, v srpnu Schweinfurt, Řezno a také raketová základna Peenemünde. V noci ze 3. na 4. září byl pak proveden nálet 295 spojeneckých bombardérů na Berlín, během něhož letouny svrhly 906 tun pum během pouhých 20 minut.¹² Silně utrpěla zejména severní část města. Nálet postihl rovněž věznici Plötzensee, kde došlo ve zmíněné kůlně k poškození gilotiny a škody utrpěl také dům III, v němž se v této době nacházelo přes 300 odsouzců k smrti. Třem z nich se během zmatků nastalých v průběhu bombardování podařilo uprchnout, avšak brzy byli dopadeni. Jejich útěk však nacistickým úřadům poskytl vhodnou záminku k hromadné likvidaci co největšího počtu vězňů. Již 3. září zaslal státní ministr a šéf Hitlerovy prezidiální kanceláře dr. Otto Meissner přípis ministru Thierackovi č. II 9930 4/43, v němž bylo uvedeno, že vůdce požaduje urychlené rozhodnutí k výkonům trestů smrti.¹³ Věznici 6. září navštívili vysocí úředníci říšského ministerstva justice a generálního státního zastupitelství v Berlíně v čele s generálním státním zástupcem dr. Kurtem Walterem Hanssenem a ministerskými úředníky Eugenem Eggensbergerem a Vollmerem ke zjištění škod a nově nastalých podmínek. Členové komise pak následně doporučili zde umístěné odsouzence k smrti ihned popravit, jelikož v případě opakování náletu by mohly být poškozeny i venkovní zdi budov a hrozil by jejich útěk. Větší část dozorců totiž byla starší 60 let a neměli k dispozici samopaly ani ruční granáty. Bylo proto doporučeno urychlit řízení o milost pro odsouzené k smrti tak, aby mohli být v nejbližších dnech popraveni. O den později rozhodl říšský ministr justice JUDr. Thierack na základě Hitlerova osobního příkazu zamítnout udělení milosti všem k smrti odsouzeným v Plötzensee a rozhodl o jejich popravě. Došlo i k vydání výnosu o zkrácení odvolacího řízení, a to pro všechny případy odsouzení na smrt německými soudy. Rozsudek smrti měl být nyní dán do spisu odsouzeného a do tří dnů měl soud zaslat tyto podklady příslušnému vrchnímu státnímu zastupitelství u Zemského soudu, kde se nachází příslušná věznice, ve které probíhají popravy. Toto vrchní státní zastupitelství mělo předat ještě týž den spisy ministerstvu justice. Při šetření o udělení milosti se již nevyžadovalo stanovisko jiných úřadů. Provedení poprav v Plötzensee bylo přitom plánováno v co nejkratší době.¹⁴

Cenná svědectví o tom, co v noci ze 7. na 8. září následovalo, zanechali vězeňští duchovní katolický farář Peter Buchholz a evangelický duchovní Harald Poelchau. Podle Poelchaua byli odsouzcenci určeni k popravě vyvolávání z cel do skupin po osmi a odváděni do kůlny ve III. oddělení. Tato cihlová kůlna s cementovou podlahou měla půdorys zhruba 8 x 10 metrů a uvnitř se nacházel prostor oddělený černou oponou, v němž stála tehdy poškozená gilotina a hák se skobami pro výkon poprav oběšením. Dále zde byl menší prostor pro státní-

ho zástupce, který celou exekuci řídil, a sklady pro uložení mrtvých těl a rakví. Každý odsouzenec k smrti obdržel před popravou tzv. „Henkermahlzeit“ (katovské jídlo), které se postupně stávalo stále skromnějším, takže roku 1943 to už byl jen kousek chleba se salámem, káva a v letních měsících sklenice piva a několik cigaret. Jídlo připravoval v Plötzensee zdejší vedoucí kantýny Wilhelm Kranz. Odsouzenci dále obvykle mohli napsat poslední dopis na rozloučenou svým blízkým, v průběhu masových exekucí jim však ani tato útěcha nebyla dopřána. V den popravy byl vězeň do kůlny přiveden s rukama spoutanýma za zády a horní část těla měl obnaženou. Poté státní zástupce přečetl podstatnou část rozsudku, načež vyzval kata k jeho provedení. S ohledem na skutečnost, že gilotina utrpěla při náletu poškození, se všechny popravy 7.–9. září 1943 prováděly oběšením. Provazy k tomu určené visely na osmi hácích upevněných na dlouhé železné tyči, jejíž konce byly zazděny do stěny kůlny. Jednotlivé skupiny odsouzených byly přiváděny zhruba po dvaceti minutách, takže popravy probíhaly celou noc a ráno 8. září byly zastaveny, načež pokračovaly večer téhož a ještě následujícího dne. Všechny se konaly pouze za svitu svíček, jelikož nálet přerušil i dodávky elektrického proudu.¹⁵

Popravy prováděl kat Röttger z Hannoveru se svými třemi pomocníky. Technicky byla každá exekuce provedena tak, že kat stál na stoličce a odsouzenec byl k němu přiveden pomocníky, načež mu kat zavěsil smyčku provazu kolem krku, pomocníci vyzvedli odsouzence do výše, zavěsili provaz na hák a nechali tělo viset. U většiny popravených nastalo ihned bezvědomí a v krátké době smrt, ovšem někteří žili ještě několik minut. Každé tělo bylo ponecháno na háku dvacet minut, poté bylo sejmuto a odneseno do přilehlé komory (tzv. Sargkammer). Mezitím, co popravy probíhaly, navázal státní zástupce Hans Stolz, který byl v době těchto masových exekucí speciálně vyslán do Plötzensee, telefonické spojení s říšským ministerstvem justice. Úředníci ministerstva mu rovněž telefonicky sdělovali jména odsouzenců, kterým byla zamítnuta žádost o milost. Stolz sám poté odešel do domu vězňů, kde četl jména těch, kteří byli určeni k popravě. Po vyvolání každého jména si je dozorci zapsali a dotyčné osoby předváděli. Seznam na místě předávali dalšímu státnímu zástupci, který zde byl přítomen. Jediným podkladem k popravě vězňů odváděných na popraviště byl příkaz k exekuci. Také žádná kontrola ve výběru odsouzenců neexistovala, takže došlo i k určitým přehmatům, které Stolz později omlouval tím, že zvláště česká jména znějí všechna podobně. Dne 8. září ve 3.00 hodin ministerstvu hlásil, že každou půlhodinu je oběšeno osm odsouzenců a dodal, že snad do 8.00 budou ukončeny exekuce těch z odsouzenců, u nichž je k dispozici příkaz k popravě. Stolz ale ve svém telefonátu poukázal na problémy ohledně příkazu k popravě šesti odsouzenců, kteří však nejsou uvězněni v Plötzensee, dále že jeden k smrti odsouzený Francouz je na útěku a zatím nebyl dopaden a tři další

se sice ve věznici nachází, avšak výkon trestu se u nich odkládá. Obdržel prý také rozkaz k exekuci sedmi žen, které byly umístěny v ženské věznici na Berminstrasse, odkud musí být do Plötzensee teprve přivezeny a poprava proto připadá v úvahu ráno v 8.00 hodin. Ohledně těchto žen však ministerský rada JUDr. Mettgenberger rozhodl, že u nich trest smrti bude vykonán až později a nikoli výše zmíněným způsobem (provazem). Ráno 8. září opět navštívili Plötzensee Vollmer a Hansen a v 10.30 hodin se nechal o situaci telefonicky informovat Thierack, který naléhal, aby se v popravách dále pokračovalo až do úplného konce, jelikož odsouzené není možno nikde umístit a pouze v případech největší nouze mohou být převezeni do pevných táborů SS. Vollmer však prohlásil, že tuto poslední variantu zatím nepovažuje za nutnou, jelikož postačí provádět exekuce i v dosud neohrožených věznicích. Thierack sám byl s průběhem poprav v Plötzensee spokojen a dával je za příklad, jak je třeba nakládat na celém území Německa s odsouzeními k smrti.¹⁶

Z předcházejících důvodů je zřejmé, že zcela přesný počet popravených v těchto dnech nelze určit. Jednalo se zhruba o 250 osob.¹⁷ Po válce byla nalezena listina se jmény 294 abecedně seřazených obětí. Dokument byl psán psacím strojem a jen dvě jména (Ublüh a Wiatrek) někdo dopsal ručně. Tento soupis však nebyl oficiálním seznamem státního zástupce Stolze ani ministerstva justice, nýbrž měl pouze sloužit k podchycení pohybu odsouzených k smrti po náletu 3. září, kdy museli být umístěni i do jiných domů v Plötzensee, než na dům III. Ze seznamu bylo 240 osob popraveno mezi 7. a 13. zářím 1943 a dalších 21 o něco později, z toho však pouze 13 v Plötzensee. Dalších 21 se dočkalo omlostnění a u zbývajících šesti nelze jejich osudy zjistit. Oběšeno však bylo i několik dalších lidí, kteří se v tomto dokumentu nenachází. Jmenovitě jsou známi čtyři. Z evidence matričního úřadu (Standesamt) se dá zjistit, že 9., 10. a 13. září bylo dále popraveno 15 mužů, kteří byli do Plötzensee dopraveni až po 4. září a v listině proto již nejsou zmíněni. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že mezi 7. a 13. zářím 1943 bylo v Plötzensee oběšeno minimálně 259 mužů. Nejvíce v listině uvedených osob pocházelo z protektorátu, dále je zde 77 Němců, 30 Francouzů, 12 Belgičanů, 10 Holanďanů, 8 Poláků, 7 Rakušanů, 4 Srbové, 3 Švýcaři, 3 Ukrajinci, 1 Ital a 1 Slovák. Z těchto osob bylo 174 odsouzeno Volksgerichtem, 63 Sondergerichtem, 4 Zemským soudem v Berlíně a 2 Říšským válečným soudem. U dalších 51 odsouzených nelze zjistit, o který soud se v jejich případě jednalo. Nejčastější příčinou uložení trestu smrti Volksgerichtem, a to u celkem 120 případů, se staly zločiny velezrady a přípravy k velezradě a dále u zhruba poloviny z tohoto počtu také poskytování pomoci nepříteli. V 41 případech se jednalo o zemězradu, u 14 šlo o vyzvědačství, 10 osob bylo odsouzeno za přečiny spáchané během občanské války ve Španělsku (diverze na lodích aj.) a nakonec posledních 8 za rozkládání branné síly. Sondergerichty

a v jednom případě Zemský soud vynesly šestadvacetkrát rozsudky smrti za vloupání a krádeže spáchané během leteckých náletů, v 9 případech za krádeže poštovních zásilek, v 7 za rabování a v 15 případech za násilné zločiny, z toho dvě vraždy. Dále se u 9 rozsudků jednalo o podvod a u 5 o hospodářské delikty.¹⁸

Nemilosrdně bylo také nakládáno s těly popravených. Všechna byla naskládána do připravené kůlny, která však neměla střechu, takže zde asi dva týdny ležela vystavena vlivům počasí, neboť transport nebyl pro pokračující nálety zpočátku možný. Minimálně u jedné mrtvoly přitom došlo k posmrtnému oddělení hlavy od trupu, což měli zjevně na svědomí zaměstnanci věznice hledající zlaté zuby. Nakonec většinu těl převzal berlínský Anatomicko – biologický institut a ta z nich, která již nebylo možno použít, skončila v masovém hrobě v blíže neurčeném místě u Berlína.

Jak již bylo uvedeno, největší počet odsouzenců tvořili právě občané české národnosti. Byli to lidé ze všech koutů Čech a Moravy, přičemž nejznámější z nich je bezesporu Julius Fučík. Není cílem této práce popisovat okolnosti jeho odbojové činnosti a zatčení, které již byly v odborné literatuře mnohokrát zpracovány.¹⁹ Zde postačí uvést, že Fučíkův případ uzavřel jeho vyšetřovatel Josef Böhm 10. května 1943, a poté byl vzat do soudní vazby. Obžalovali jej společně se spolupracovníkem Jaroslavem Klecanem u Lidového soudu, přičemž jejich obžalovací spis nese datum 28. července téhož roku. Oba byli viněni z podílu na komunistickém odboji, zejména v rámci organizování tzv. Národního revolučního výboru inteligence. Fučík byl nejprve umístěn ve věznici v Budyšině a posléze transportován do berlínské věznice Alt Moabit, kam přijel 25. srpna. Hlavní líčení se konalo ještě týž den a oba obžalovaní byli odsouzeni k smrti. Z Alt Moabitu byli Fučík s Klecanem převezeni do Plötzensee a zde pouhých 14 dní po odsouzení popraveni, aniž se čekalo na výsledky řízení o milost. O rychlém provedení rozsudku smrti u obou rozhodl státní tajemník na ministerstvu justice JUDr. Kurt Rottenberger.²⁰

Věznice v Plötzensee se stala také posledním dějištěm utrpení příslušníků odbojové organizace, působící především na Královéhradecku, kterou obžalovací spis označoval jako Národní revoluční výbor. Jednalo se v podstatě o zdejší skupinu Petičního výboru Věrní zůstaneme, která měla až do října 1941 spojení s pražským vedením a vyvíjela značně významnou činnost. V tomto měsíci však gestapo zahájilo rozsáhlou zatýkací akci mezi jejími účastníky s cílem působení této skupiny zcela eliminovat. Zatčení odbojářů byli až do dubna 1942 vězněni v královéhradecké policejní věznici, odkud je gestapo eskortovalo do Malé pevnosti v Terezíně. Odtud pak následoval po měsíci převoz do Drážďan a nakonec skončili stejně jako stovky dalších českých a moravských odbojářů v neblaze proslulé berlínské věznici Alt Moabit. Dne 7. května 1943 se před

2. senátem Lidového soudu konal za předsednictví rady Komorního soudu Dieschera a přísedících rady Zemského soudu JUDr. Denglera, generálmajora Gemppa, SS – Oberführera Tscharmanna a NSKK – Brigadeführera Belaseuse proces, v němž byli k trestu smrti odsouzeni doc. MUDr. Jiří Franta, MUDr. Karel Milostný, Jindřich Ondráček, Václav Erban, Josef Bek, František Drábek, Jaroslav Otava, František Horák a Jaroslav Sýkora. Zbylí dva obžalovaní byli odsouzeni k trestům na svobodě, a to Jan Ringes k osmi a Václav Dusík k šesti letům káznice.²¹ Z odsouzených k smrti bylo pět – Milostný, Ondráček, Bek, Drábek a Otava – popraveno během masových exekucí dne 8. září. Václav Erban zemřel v káznici Brandenburg – Görden 12. března 1944 a Jaroslav Sýkora byl popraven až 22. ledna 1945 tamtéž. Ze shora odsouzených poprava nakonec minula Františka Horáka, který byl omilostněn, a také doc. MUDr. Jiřího Frantu. Jednalo se o vynikajícího vědce, který před válkou působil jako přednosta oddělení pro oční lékařství v opavské nemocnici. Po Mnichovu byl nucen toto místo opustit a poté pracoval v Zemské nemocnici v Olomouci, načež od března 1939 až do zatčení 27. října 1941 zastával místo přednosty očního oddělení královéhradecké nemocnice. Jeho mimořádná reputace v oboru se stala příčinou skutečnosti, že i po odsouzení mu bylo umožněno studovat v cele smrti na III. oddělení věznice Plötzensee odbornou literaturu a sepsat několik prací. Trest smrti mu byl nakonec změněn na 12 let káznice, avšak dne 2. února 1945 zemřel na následky věznění rovněž v káznici Brandenburg – Görden. Jeho manželka MUDr. Milada Frantová byla popravena 24. října 1942 v koncentračním táboře Mauthausen za to, že po atentátu na Reinharda Heydricha ošetřila zraněného parašutistu Jana Kubiše.²²

Mezi popravenými se nacházeli také členové špionážní skupiny s krycím názvem Volod'ja, která vznikla z podnětu generálního konzula SSSR v Praze Šestrikova počátkem roku 1941. Tato organizace se zabývala především vyzvědačskou činností, spočívající ve sběru informací o pohybech německých jednotek a o stavu zbrojního průmyslu v protektorátu, a získané poznatky předávala sovětské zpravodajské službě. Přes krátkou dobu svého působení předala Sovětům velmi cenné informace, z nichž mohli zjistit, že nacistické Německo se připravuje na otevření východní fronty. U zrodu této činnosti stál Václav Dědek z České Třebové, který si v lednu 1941 zažádal na sovětském konzulátu o vystěhování do SSSR. Bylo mu však řečeno, že kladné vyřízení žádosti je závislé na tom, co pro Sovětský svaz udělá. Dědek ve spolupráci se svým přítelem Alexandrem Josefem Vaňousem zahájili prosovětskou zpravodajskou činnost a do svých aktivit zapojili Jindřicha Vosynka, Miroslava Janderu, Zdeňka Pospíšila a Richarda Krejčíře z České Třebové, Karla Janouška z Přívratu u Lito-myšle a dále několik odbojářů z Moravy, a to Zdeňka Štarmana, Ladislava Voleského a Josefa Zeleného z Adamova a nakonec Františka Hurta ze Vsetína.

Spolupráce skupiny se Sověty trvala do počátku května 1941, načež bylo spojení přerušeno a další pokus sovětské zpravodajské služby o navázání dalších kontaktů s touto organizací prostřednictvím parašutisty ztroskotal v srpnu téhož roku, tedy již v době probíhajícího válečného konfliktu s Německem. Hlavní líčení se členy organizace proběhlo v Berlíně před 1. senátem Volksgerichtu za Freislerova předsednictví. Dědek, Vaňous, Jandera, Vosynek, Pospíšil, Štarman, Valeský a Zelený byli odsouzeni k smrti a v noci z 8. na 9. září 1943 všichni v Plötzensee popraveni.²³

Poměrně málo informací je k dispozici o skupině šesti olomouckých občanů kolem Josefa Myšáka staršího, která byla pozatýkána ve dnech 25.–26. května 1942. Její členové byli v Olomouci vyšetřováni až do listopadu téhož roku a teprve poté předáni do Kounicových kolejí v Brně, odkud následoval v lednu 1943 transport do Vratislavi a posléze do Berlína, kde byli všichni odsouzeni 29. června k smrti a 8. září 1943 v Plötzensee popraveni. Kromě Myšáka to dále byli Antonín Coufal, František Hudec, Josef Hanák, Stanislav Livečka a Jan Šorm.²⁴

Jeden z odsouzených, poštovní úředník z Hradce Králové Václav Erban, zjistil během pobytu v Plötzensee, že vězeňská správa zasílá pozůstalým osobní věci po popravených. Této skutečnosti využil tak, že tajně popsal situaci z kritických zářijových dnů roku 1943 v této věznici mezi řádky dopisů své manželce. Po jeho smrti se dostaly osobní předměty rodině a tak se mohl zachovat text uvedený v příloze I, líčící prožitky z masových poprav 7. září a následujících dní. Kopii tohoto motáku daroval spoluautorovi práce JUDr. Františku Vaškovi účastník protinacistického odboje z Hradce Králové Břetislav Chaloupka. Text je názornou ukázkou toho, co museli k smrti odsouzení představitelé protinacistického odboje během svého věznění prožít a za jakých podmínek umírali. Systém nacistického soudnictví, který je do těchto podmínek dostal, byl klasickým případem zneužívání justice ve službách totalitního režimu. S jeho pomocí nacisté promyšleně vyhlazovali jak jim nepohodlné složky vlastního národa, tak i obyvatelstva na okupovaných územích. Všechny rozsudky, ať už Lidového soudního dvora, Zvláštních či jiných soudů přitom byly zcela protiprávní, neboť soudní moc se v nacistickém Německu nacházela v rukou vládnoucích elit a procesy samotné se proto staly pouhou karikaturou řádného soudního líčení. V protektorátu bylo hlavním cílem okupační moci především rozbití nejdůležitějších odbojových složek a likvidace jejich vedoucích představitelů. Množství vykonaných trestů smrti v několika málo zářijových dnech roku 1943, jejichž oběti z řad obyvatelstva Čech a Moravy podává přehled v příloze II, a následná prezentace tohoto státního teroru na stránkách denního tisku měla za úkol co nejvíce zastrašit české obyvatelstvo a odradit jej od dalšího nárůstu odbojových aktivit, což se však nepodařilo. Počet odsouzených účastníků od-

boje se proto nadále zvyšoval v návaznosti na stále více nepříznivou válečnou situaci, porážky německé armády, rostoucí nespokojenost občanů a s tím spojené postupné zesilování rezistenční činnosti na všech okupovaných územích. Nárůst trestu smrti, který byl vynášen ve velkém počtu až do konce války na úkor počtu případů odsouzených k trestu káznice tedy očekávaný výsledek nepřinesl a stal se spíše jedním z podnětů ke zvýšení odporu.

POZNÁMKY:

- ¹ O činnosti tohoto soudu viz Wagner, Walter. *Der Volksgerichtshof im nationalsozialistischen Staat*. Stuttgart 1974.
- ² K tomu viz Wieland, Günther. *Das war der Volksgerichtshof. Ermittlungen – Fakten – Dokumente*. Berlin 1989, s. 33–34.
- ³ Hillermeier, Heinz. In *Namen des deutschen Volkes*. Darmstadt–Neuwied 1980, s. 247.
- ⁴ Gellately, Robert. *Kdo podporoval Hitlera*. Praha 2003, s. 101 a dále.
- ⁵ Boberach, Heinz. *Meldungen aus dem Reich. Auswahl aus den geheimen Lageberichten des Sicherheitsdienstes der SS 1939–1944*. Berlin–Neuwied 1965.
- ⁶ Státní oblastní archiv Zámorsk, fond Landesgericht Trutnov, záznam porady z 13. května 1942.
- ⁷ Georg Otto Thierack (1883–1946). Od roku 1921 státní zástupce, 1932 členem NSDAP, v letech 1933–1934 saský ministr justice, 1936–1942 prezident Lidového soudu a od 20. srpna 1942 říšský ministr justice. Roku 1946 spáchal sebevraždu ve vyšetřovací vazbě.
- ⁸ Roland Freisler (1893–1945). Roku 1921 doktorem práv, 1933–1934 působil na pruském ministerstvu vnitra, 1935 státním sekretářem říšského ministerstva justice a po Thierackově jmenování ministrem jej nahradil ve funkci prezidenta Lidového soudu. Zemřel v únoru 1945 během náletu na Berlín.
- ⁹ Broszat, Martin. *Der Staat Hitlers. Grundlegung und Entwicklung seiner inneren Verfassung*. München 1969, s. 419.
- ¹⁰ O historii věznice v Plötzensee viz Zipfel, Friedrich. – Aleff, Eberhard. – Schoenthal, Hans Ludwig. *Plötzensee Memorial*. Berlin 1973.
- ¹¹ Seznam všech popravených příslušníků odboje v Plötzensee viz Gostomski, Victor von – Loch, Walter. *Der Tod von Plötzensee. Erinnerungen – Ereignisse – Dokumenten 1942–1944*. Frankfurt am Main 1993.
- ¹² Čejka, Eduard – Richter, Karel. *Historické události – druhá světová válka*. Praha 1979, s. 248.

- ¹³ Oleschinski, Brigitte. Gedenkstätte Plötzensee. Berlin 1994, s. 53.
- ¹⁴ Tamtéž, s. 18.
- ¹⁵ Poelchau, Harald. Die letzten Stunden. Berlin 1949, s. 52–53.
- ¹⁶ Gostomski, Victor von – Loch, Walter. Der Tod von Plötzensee, s. 34–35.
- ¹⁷ Jak vysoký byl tento počet vykonaných trestů smrti vynikne ve srovnání těchto rozsudků v Německu za období let 1914–1918. Během první světové války odsoudily tribunály císařského Německa k smrti 141 osob, z nichž bylo popraveno pouze 94.
- ¹⁸ Gostomski, Victor von – Loch, Walter. Der Tod von Plötzensee, s. 87–89.
- ¹⁹ O případu J. Fučíka viz Janáček, František a kol. Julius Fučík. Reportáž psaná na oprátce. První úplné, kritické a komentované vydání. Praha 1995.
- ²⁰ Důležitým pramenem k Fučíkovu případu je vyšetřující spis J. Böhma č. Lsp XX 43/47; Státní oblastní archiv Praha, fond Mimořádný lidový soud Praha.
- ²¹ Obžalovací spis této skupiny č. 12 J 136/42 – g 2 H 51/43 viz Bundesarchiv Koblenz, fond R 60 Oberreichsanwalt beim Volksgerichtshof, Strafakten gegen Unbekannt wegen vorbereitung zum Hochverrat.
- ²² O tomto případě viz Vašek, František – Brunclík, Stanislav. Nezradili přísahu Hippokratovu; Národní archiv, fond Svaz protifašistických bojovníků – ústřední výbor, Paměti bojovníků (soutěž SPB/SBS), přírůstkové číslo 3 071.
- ²³ O odbojové činnosti skupiny Volod’a viz Vais, Václav. Volod’a. Činnost protifašistické skupiny. Brno 1985. Některé pasáže této publikace jsou ovšem poplatné době, ve které vznikla.
- ²⁴ Bartoš, Josef. Odboj proti nacistickým okupantům na Olomoucku v letech 1939–1945. Olomouc 1997, s. 79.

PŘÍLOHA I.

Text motáku Václava Erbana z věznice Plötzensee. Uveden je v původním znění včetně gramatických chyb a archaismů.

„Abyste věděli, co a jak bylo v Berlíně – Plötzensee a co se dalo dále. Jak víte k smrti mne odsoudili 7. V. 1943. Spoutané nás, to jest Beka, Drábka, mne, Frantu, Milostného, Horáka, Ondráčka, Otavu a Sýkoru odvezli po té pusté komedii katovské zpět do Moabitu. Ringes dostal 6 let, Dusík 8 let. Druhý den nás odvezli do Plötzensee. To je velký kriminál, dílny, kostel, tiskárna, mnoho pavilonů, nevím kolik. Svlékli nás do naha, dali nám ty věžeň. hadry a odvedli do „Haus 3,“ to byl výhradně pro kandidáty smrti, jichž počet se pohyboval od 250

do 350. Každý týden jistý počet byl odpraven. Mně dostalo se toho „štěstí“, že jsem sám z celé party přišel na oddělení 8 do I. poschodí, které bylo nad 7., ve kterém byly cely oněch kamarádů, kteří šli toho kterého dne na smrt, a kteří poslední odpoledne svého života trávili ve společnosti 5 dozorců v celách pode mnou....Prožili jsme od 8. V. do 3. IX. Několik náletů na Berlín, ale takový totiž zblízka až 3. IX. na 4. IX.

Přiletělo jich strašlivé množství. Vlna za vlnou přilétala a bořili. Nejprve to bylo poměrně daleko. Stál jsem na stole u okna a díval se na to. Celý horizont (pokud jsem viděl) samý reflektor, protiletcká děla střílela, bylo viděti střely v oblacích. Také jsem viděl dvě letadla shořeti. Pak se ale nálet přiblížil a začalo „boží dopuštění.“ Nejprve rozbili všechny světlomety a protilet. baterie. Náhle ale bylo viděti jak s nebes padají zvolna takové shluky světelných raket, nazele-nalé a červené barvy. A ty rakety nyní jasně osvětlily celé, široké okolí, osadu, kanál, továrny, kriminál. A nyní začaly padat pumy....Pumové krupobití rychle zachvátilo osadu i kriminál. Náhle zahučelo to zblízka, velmi blízko, rána, oheň. Protože letci dobře viděli, tak do toho řezali vesele dál. A celý pavilon byl shromážděn ve sklepě. V tom našem sklepe jsme ale dlouho nepobyli. Vyvedli nás z toho hořícího baráku a převedli do sklepa vedlejšího domu „H 2.“ Ten nehořel, jen okna byla vybitá, celé okenice vyrvány a na cestách po nichž jsme bosi a nazí přebíhali, hustě skla. A kolem všechno hořelo, do toho padaly stále nové a nové pumy. Sešli jsme se ve sklepe, celá hradecká parta a drželi jsme se pohromadě i když nás asi o 4. hodině zrána ze sklepa vyvedli a v oddílech zavedli jednak do pavilonu 1, jednak zůstali asi 170 v tom paviloně 2. To bylo radosti, že sekýra shořela, netušili jsme, že ti krvaví psi, ti kati si naleznou náhradu brzy.

Držel jsem se pohromadě s Drábkem a Bekem a tak jsme šli s celou hradeckou partou do pavilonu 1. Tam nás na chodbě pochopové dělili do jednotlivých místností. Doufal jsem, že zůstaneme pohromadě, ale při tom dělení ode mne Drábek odešel a víc jsem ho již nespátril. Rovněž Otava a Ondráček se oddělili. A tak jsem byl pak mezi 35 s Frantou, Milostným, Bekem, Horákem a Sýkorou v jedné světnici. Pak nás vyvedli ven a nastrkali nás po dvou do cel. Hleděl jsem se dostat s Bekem nebo jiným, ale to víte ti katovi pacholci, ti se neptají a tak jsem dostal za společníka hochu 21 let, Václava Oubrechtu z Komořan u Mostu. Byl odsouzen koncem července, protože pomáhal zajatcům, pracujícím v Mosteckých dolech k útěku. Jeho otec 5 let, matka 3, bratr 2. Hodný hoch, Čech. Bohužel dlouho jsme spolu nebyli. Musím ještě říci, že na té samé chodbě jsme byli všichni, totiž bez Drábka, Ondráčka a Otavy. Napravo ode mne byl Opočenský z Chocně a s jedním z Olomouce. Nalevo byl Nesnídal z Kuklen, úředník Agrární banky v Hradci Králové a Němec W. Richey z Dortmundu. Tak jsme přežili tu sobotu 4. IX., neděli, pondělí a přišlo úterý 7. IX. Dopoledne jsme byli na půlhod. Nikdo nic netušil, co se bude dít, jen jsme byli zvědaví.

O Itálii se ještě nic nevědělo, jen o Himlerovi. Náhle večer do okenní zábavy, totiž to jsme vždy večer se bavili oknem už i v paviloně 3, zaznělo nové otvírání dveří, hluk mnoha kročejů, hlasy pochopů. Slyšeli jsme povel „Vše svléknout,“ kroky se schodů, byli jsme ve třech patrech, oknem jsem viděl do dvora, rozděleného napříč zdí. Za touto zdí, vedle jedné spálené přízemní budovy, byla železná vrata, vedoucí na velké prostranství, na němž právě proti našemu pavilonu stál ústavní kostel, rovněž vyhořelý, dále nějaká dílna, která však byla celá.

Tu jsem spatřil přícházení k těmto železným vratům 4 čtyřstupy kamarádů, vedených strážci tak, že na každé straně čtyřstupu byl jeden pochop. Nějací šli v čele hloučku, několik jich uzavíralo průvod. To byl první transport smrti toho večera. Zároveň jsem zahlédl, jak prostranstvím za kostelem prochází jiný průvod, rovněž 15 – 16, vedených strážci a krácející kamsi nalevo, za tu spálenou budovu, ležící vedle našich železných vrat. Ve všech oknech ostatních cel bylo viděti hlavy našich kamarádů i vězňů (trestanců, odpýkávajících si tresty vězení), kteří pozorovali, co bude. Ovšem, že se při tom vyměňovaly názory a tu jsem zaslechl hovor, při němž mi mráz přeběhl po zádech. Třebaže neměl, vždyť jsem byl také k smrti odsouzen. Jeden kamarád, Jandera jménem, medik z České Třebové, dohovořil se totiž s jedním vězněm česky, jež pocházel z Chocně. Tedy ne kandidát smrti. A ten řekl Janderovi, že bude dnes velmi zle, že budou sekát celou noc. A také ano. Po prvním hloučku, asi po půl hodině, přišli opět, otevíraly se dveře a opět bylo slyšet volání (jméno, povel k svléknutí prádla a obléknutí kalhot a kazajky) hluk kročejů a odchod se schodů. A tak jsem si připravil dopisy, fotografie, poklekl, modlil se vroucně, ne snad ze strachu, ale loučil jsem se modlitbou s Vámi moji milí, děkoval Vám i bohu za vše a prosil ho, aby Vás neopouštěl ale pomáhal Vám, Vaši cestu urovnal, nedal Vám nouzi poznati a ode všeho zlého Vás ochránil, jako činím denně, stále a tak jsem byl opravdu zcela odevzdán do té všemohoucí Boží vůle, že jsem cítil, že srdce moje tlouče zcela pravidelně. A čekal jsem až přijdou pro mně. A opět se vrátili, opět se opakovalo to samé. Náhle otevřeli vlevo, volali jméno, ale nerozuměl jsem. Chvíli hluk, pak kroky drábů a kamarádů a zase ticho. A opět na protější straně v jedné cele. Pak jsem se dozvěděl, když odešli, že odvedli Nesnídala. To jsem pak hovořil oknem s Opočenským (byl vpravo ode mne), volal jsem také Frantu, Horáka a Sýkoru, z nichž se mi ozval pouze poslední. Nevěděl jsem na čem jsme, toliko Sýkora říkal, že od něho (byli tam 4) z cely již jeden odešel. Začalo se stmívat. Takový pozdní, letní večer, nádherný. A mezi námi řádila smrt. Vybírala si kamarády, otevírala cely a vodila hochy na hakenkreuz jatka. Díval jsem se vždy na odcházející oknem, čekal stále povel k odchodu. Můj soudruh, Oubrecht, ležel na slavníku, nejevil žádný strach, byl jen ticho. A nyní jsem opět slyšel otevřít dveře vpravo. Opět mi ušlo jméno. Pak jsem s hrůzou zvěděl, že odešel Opočenský. A v příštím hloučku odvedli toho Olomoučáka,

který byl s ním a cela vedle osiřela. A tak to šlo stále a stále. Noví a noví byli vyváděni a odvedeni. Až byla noc, pojem o čase jsem neměl. Seděl jsem na posteli, myslel na Vás, moji nejdražší a modlil se. A v tom čekání jsem unaven, také rozrušením přemožen (a hladem) usnul a spal až do rána. Když jsem se probudil, poslouchal jsem. Vodili stále. A tak to trvalo až do 8 hodin. Ani při rozdávání snídaně nepřestali odvádět. A pak celý den jsme slyšeli, jak kalfaktoři uklízejí zanechané věci, prádlo, lístky jídelní atd.

... A tak přešel opět den, středa to byla. Opět takový krásný den, jako většina toho léta a podzimu. Sluníčko svítilo mile celý den a tak se přiblížil večer. Po večeri nás spoutali, bylo ticho. Ale oknem jsem viděl jak přicházejí noví bachaři do služby s aktovkami. A trousilo se jich hodně. A již také se ozval včerejší náš zpravodaj, který volal Janderu, a tomu řekl (pamatuji se jasně na jeho slova, poslouchal jsem napjatě): Tak dnes to půjde dál. Včera Vás bylo asi 170. Jandera se ptal, bude – li to trvat opět celou noc: ne do půlnoci a kdo tuto noc přežije, tak to má dobrý, má Vás zbýt asi 40 ! Můžete si myslit, jaké jsem měl myšlenky, když jsem si vypočítal, kolik jich ještě musí zemřít. A opět jsem si připravil dopisy, fotografie, modlil se za Vás, za rodiče a všechny padlé kamarády. Ostatně Ti, drahá mami, řeknu, že o každé popravě po celou tu dobu v Haus 3 jsem klečel a za ty kamarády se modlil. Prosil Vás, Boha, za odpuštění a smíření s Ním jsem očekával další. A zase se opakovalo to strašné, hrůzné co včera. Klíče rachotily ve dveřích, jméno se ozvalo, povel ke svléknutí a hluk kročejů. A zase na jiném místě. Smrt zase mávala kosou, zase vybírala nové oběti. My dva, Oubrecht a já, byli jsme tiší. Čekali jsme na další. Náhle na protější straně chodby, tam kde jsem věděl, že je doktor Milostný, otevřeli celu a již se také ozvalo jeho jméno. Slyšel jsem, jak pevným hlasem odvětil „Jawohl.“ Pak jsem viděl jeho kučeravou hlavu v hloučku před železnými vraty, když jich opět asi 15 odváděli. Bylo asi půl osmé hodiny. A my stále čekali. Rychle se stmívalo a srpek měsíce opět vycházel za štíhlými věžemi kostela. A zase jsem jako včera ze všeho usnul. Probudil jsem se, bylo tma. Ticho. Nikde ani hlásku, jen venku ozývaly se kroky noční hlídky. Byl jsem dosti dlouho vzhůru, poslouchal a konečně jsem usoudil, že již bude asi konec a tak jsem opět zavřel oči a spal dále. Ráno opět kalfaktoři uklízeli zbylý majetek kamarádů. A toho dne (čtvrtek) jsme šli na půlhodinku. To víte, že jsem byl zvědav kolik nás je. Napočítal jsem jich, tuším, 43.

Počítali jsme s kamarádem (neboť jsme byli stále ještě oba živí), nám se zatím smrt vyhnula, kolik nás tak asi bude celkem a odhadovali jsme to tak asi na 70–80. A že jsme měli pravdu, ukázalo se hned ve čtvrtek, v pátek a pak ještě příští pondělí. Doufali jsme tento den (ve čtvrtek), že už bude tomu vraždění konec, že se už ta krvavá bestie nasytila, ale mýlili jsme se. ...Odpoledne nás navštívil katolický farář, jemuž jsem říkal, že si myslím, kdo tyto dvě noci přežil

může mluvit o Božím zázraku. On na to se na mne tak rozpačitě zadíval a pak řekl: Ovšem, ale přes to je třeba být připraven na všechno. Přišel večer, spoutali nás a bylo ticho. Nic se nedělo, už jsme doufali, že nic nebude. Ale bohužel jsem se mýlil. Znovu jsme slyšeli nejprve dole, v nižších poschodích kroky mnoha, opět se dveře otevíraly, povely, kroky a zase se smrt vydala na pouť. Konečně došli i do naší chodby, otevřeli asi dvoje dveře a přecházeli kolem našich dveří. Můžete si představit, jak je asi člověku, který sedí, čeká a napjatě poslouchá, kdy i na jeho dveře smrt zaklepe. A stále chodí jen kolem. Jen ji člověk cítí, ten studený dech a zase nic. Náhle se zastavili u dveří našich a hned na to zarachotil klíč v zámku. Srdce mi stichlo. Tak už jdou pro tebe, mi napadlo. A hrabal jsem se z dek, neboť ve dveřích stál ten smrtonoš, vyvolávač s papírem v ruce. Můj kamarád se na slavníku rovněž zdvihl a nyní zavolal ten dozorce: Oubrecht Wenzel. Můj hoch rychle vstal, ani mi ruku nepodal a vyšel z cely, kterou ihned zase zavřeli. Za chvíli bylo v celém oddělení ticho, oknem jsem viděl, jak jich patnáct odchází, vedeni svými katy na popraviště. Krátce na to vyšel podobný průvod za kostelem, těch bylo 8 z druhého pavilonu. Tedy celkem 23. Čekal jsem nyní na jejich návrat a chystal jsem se též. Opět jsem byl připraven, rozloučen s vámi moji drazí. Ale ten večer byl klid a tak jsem usnul. Druhého dne jsem vydal kamarádův majetek. Chudák, vzal si moje kalhoty a svoje krátké mi nechal. Ten den jsem se dozvěděl od souseda, který dostal noviny, o Italii. Měli jsme pak hned rozluštění, proč došlo k těm bartolomějským nocem:

1. bombardování vůbec.
2. bombardování kriminálu a nezpůsobilost umístiti těch 320 kandidátů.
3. rozhodnutí Itálie kapitulovat a
4. Himmler ministrem.

Tyto čtyři příčiny způsobily tu krvavou lázeň. Následujícího dne (pátek) jich u nás vzali 5 a v druhém pavilonu 12 (celkem 17). V sobotu a v neděli se nikdy nestíná, drží se i tady anglická sobota. V pondělí odpoledne jsme se ten zbyteček (bylo nás 22 – a v tom už bylo několik nových, čerstvých) přestěhovali na pavilon 1. Tam jsem se dostal do cely s tím mým novým sousedem, Němcem Picheyem? Hodný člověk, psal jsem domů. Byli jsme tam do 24. 9. kdy nás náhle odpoledne sepsali, to už nás opět bylo přes 100, neboť justice pracovala bezvadně a stále dodávala nové a nové oběti teutonské krvelačnosti. Vybrali pouze ty, kteří byli odsouzeni Volksgerichtem a spoutali nás po 5 a nastrkali do aut i do vězeňských a odvezli na postupimské nádraží. Věděli jsme, že jedeme do Brandenburgu. A byli jsme zvědaví na ten jiný kriminál. Ve vlaku jsem viděl ty hrůzy bombardování. Celé bloky úplně pryč. Domy vyhořelé až na „dno,“ nebo jen hromady cihel. Strašné, strašné – a proč to všechno utrpení? Nyní jsem tedy v Brandenburgu.“

PŘÍLOHA II.

Seznam popravených osob české národnosti ve věznici Berlín – Plötzensee ve dnech 7. – 9. září 1943. Autorům se nepodařilo u všech jmenovaných zjistit bydliště a za jaké činy byli odsouzeni. U VGH se předpokládá, že se jednalo o činnost politickou, zejména přípravu k velezradě.

Alois Aubrecht, narozen 1915, bytem v Chocni, povoláním truhlář, k smrti odsouzen rozsudkem Lidového soudního dvora (VGH) z 16. 6. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943 v 1.40 hodin.

Václav Aubrecht, narozen 1921, bytem v Komořanech, kameník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 21. 7. 1943 za zemězradu a napomáhání k útěku válečným zajatcům, popraven 9. 9. 1943 ve 20.00 hod.

Miloš Balcar, narozen 1909, bytem v Kladně, učitel náboženství, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 29. 4. 1943 za přípravu k velezradě a zemězradu, popraven 8. 9. 1943 v 4.55 hod.

Josef Bek, narozen 1899, bytem v Hradci Králové, poštovní úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 7. 5. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943 v 19.30 hod.

Josef Beneš, narozen 1904, bytem v Praze, úředník, popraven 8. 9. 1943 ve 2.40 hod.

Karel Boublík, narozen 1902, bytem v Horažďovicích, hostinský, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 21. 5. 1943, popraven 8. 9. 1943 v 19.30 hod.

Josef Broul, narozen 1906, bytem v Hostivících, bývalý kapitán čsl. armády, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 20. 7. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943 ve 2.40 hod.

Karel Bursa, narozen 1887, bytem v Cejeticích, dělník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 18. 5. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 7. 9. 1943 ve 20. 30 hod.

Antonín Coufal, narozen 1894, bytem v Olomouci, policejní inspektor, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 29. 6. 1943 za přípravu k velezradě a pomoc nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 0.30 hod.

Václav Dědek, narozen 1918, bytem v České Třebové, pomocný úředník, popraven 8. 9. 1943 v 19.30 hod.

Josef Dienelt, narozen 1913, bytem v Lounech, strojník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 18. 5. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 20.00 hod.

Alois Dobřenský, narozen 1912, stolař, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 3. 9. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 7.37 hod.

František Drábek, narozen 1893, bytem v Hradci Králové, poštovní úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 7. 5. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 19.30 hod.

Rudolf Dürr, narozen 1898, major čsl. armády v. v., k smrti odsouzen 5. 11. 1942 za velezradu a zemězradu, popraven 7. 9. 1943 ve 20.05 hod.

František Dvořák, narozen 1886, bytem v Praze, obchodník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 8. 6 1943 za zemězradu a vlastizradu, popraven 8. 9. 1943 v 19.30 hod.

Pavel Erban, narozen 1896, bytem v Hořicích, správce, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 19. 4. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 7. 9. 1943 ve 20.05 hod.

Karel Evald, narozen 1896, bytem v Táboře, rada Zemského soudu, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 27. 8. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943 ve 3.45 hod.

Josef Faltus, narozen 1902, bytem v Břežanech, hlídač, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 16. 6. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943.

Jiří Forman, narozen 1912, dělník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 18. 5. 1943, popraven 7. 9. 1943 ve 20.00 hod.

Otto Frömpter, narozen 1900, bytem v Praze, účetní, popraven 8.9. 1943 v 7.05 hod.

Julius Fučík, narozen 1903, bytem v Praze, novinář, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 25. 8. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 ve 4.55 hod.

Zdeněk Hájek, narozen 1909, poslední bydliště Berlín, zámečník, k smrti odsouzen rozsudkem Zvláštního soudu (SG) za kriminální trestný čin z 21. 7. 1943, popraven 7. 9. 1943 v 21.15 hod.

Václav Hampeis, narozen 1894, popraven 8. 9. 1943 v 1.05 hod.

Josef Hanák, narozen 1888, bytem v Olomouci, obvodní inspektor, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 29. 6. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943 v 5.25 hod.

František Hanek, narozen 1889, bytem v Praze, truhlář, popraven 8. 9. 1943 ve 2.40 hod.

František Helvín, narozen 1890, bytem v Rakovníku, major čsl. armády v. v., k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 27. 1. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 ve 4.55 hod.

MUDr. Vilém Hlinka, narozen 1912, bytem v Plzni, lékař, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 4. 8. 1943 za napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 21.15 hod.

Jiří Holý, narozen 1896, rolník, popraven 8. 9. 1943 v 6.00 hod.

Alois Hora, narozen 1893, bytem v Praze, průvodčí tramvaje, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 6. 7. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 22.15 hod.

Štěpán Hornáček, narozen 1913, bytem v Praze, obchodní příručí, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 18. 5. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 7. 9. 1943 ve 20.30 hod.

MUDr. Karel Hradecký, narozen 1904, bytem ve Strakonici, lékař, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 4. 8. 1943 za napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 1.40 hod.

JUDr. Josef Hrubeš, narozen 1896, bytem v Táboře, státní zástupce, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 27. 8. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943 v 1.05 hod.

František Hudec, narozen 1891, bytem v Olomouci, ředitel školy, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 7. 6. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943 v 0.30 hod.

Ladislav Chvátal, narozen 1912, bytem v Praze, státní zaměstnanec, popraven 8. 9. 1943 v 6.00 hod.

Miroslav Jandera, narozen 1920, bytem v České Třebové, železničář, popraven 8. 9. 1943 v 19.30 hod.

Josef Jánský, narozen 1909, bytem v Praze, dělník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 18. 5. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 7. 9. 1943 ve 20.30 hod.

František Jaroš, narozen 1888, bytem v Hořicích, školník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 19. 4. 1943 za přípravu velezrady, popraven 7. 9. 1943 v 19.30 hod.

Václav Jasonovský, narozen 1896, bytem v Roudnici nad Labem, úředník, popraven 8. 9. 1943 ve 2.10 hod.

Bedřich Jetonický, narozen 1908, bytem v Čáslavi, nadporučík čsl. armády v. v., k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 28. 5. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 9. 9. 1943 ve 20.30 hod.

Václav Jiskra, narozen 1902, bytem v Praze, průvodčí tramvaje, k smrti odsouzen rozsudkem VGH za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943 v 0.30 hod.

Štěpán Juřena, narozen 1900, zahradník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 29. 6. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 5.25 hod.

Adam Kapič, narozen 1900, bytem v Praze, průvodčí tramvaje, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 7. 6. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 6.35 hod.

Karel Kaura, narozen 1904, bytem v Praze, strojní zámečnick, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 18. 5. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 20.30 hod.

Václav Klaus, narozen 1907, bytem v Praze, popraven 8. 9. 1943 v 0.30 hod.

Jaroslav Klecan, narozen 1914, bytem v Praze, úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 25. 8. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943.

Miloš Klejch, narozen 1905, drogist, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 29. 6. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943.

Jan Klíma, narozen 1915, bytem v Kladně, technický úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 29. 4. 1943 za zemězradu, přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 ve 2.10 hod.

Ludvík Kodýtek, narozen 1920, stolař, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 16. 6. 1943 za přípravu k velezradě a zemězradu, popraven 8. 9. 1943 v 7.05 hod.

Jan Komínek, narozen 1910, bytem v Brně, krejčovský pomocník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 3. 9. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 ve 2.10 hod.

Jan Kozlovský, narozen 1899, bytem v Praze, průvodčí tramvaje, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 7. 6. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 23.25 hod.

Otto Král, narozen 1904, bytem v Praze, účetní, popraven 8. 9. 1943 v 0.30 hod.

Ludvík Kuchyňa, narozen 1922, posledně bytem v Berlíně, číšník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 25. 6. 1943 za vlastizradu, popraven 7. 9. 1943 v 21.45 hod.

Antonín Kulička, narozen 1902, bytem v Praze, poštovní úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 28. 5. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 9. 9. 1943 ve 20.00 hod.

Vladimír Lamka, narozen 1905, bytem Louny, úředník, popraven 8. 9. 1943 v 1.05 hod.

Stanislav Livečka, narozen 1896, bytem v Olomouci, ředitel, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 21. 11. 1942 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 20.05 hod.

Karel Louda, narozen 1921, posledně bytem v Berlíně, dělník, k smrti odsouzen rozsudkem SG ze 4. 8. 1943 za kriminální trestný čin, popraven 8. 9. 1943 ve 3.45 hodin.

Ladislav Lukeš, narozen 1903, bytem v Čáslavi, poštovní úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 28. 5. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 9. 9. 1943 v 19.30 hod.

Karel Mach, narozen 1900, bytem v Praze, dělník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 18. 5. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 v 19.30 hod.

Ferdinand Malina, narozen 1896, bytem v Mirovicích, poštovní revizor, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 28. 5. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 9. 9. 1943 ve 20.00 hod.

Vojtěch Mašek, narozen 1887, bytem v Praze, průvodčí tramvaje, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 3. 6. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 0.30 hod.

Alois Matyáš, narozen 1904, bytem v Praze, mechanik, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 21. 6. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 9. 9. 1943 ve 20.00 hod.

Jaroslav Matyáš, narozen 1914, posledně bytem v Berlíně, malíř pokojů, k smrti odsouzen rozsudkem SG z 21. 7. 1943 za kriminální trestný čin, popraven 7. 9. 1943 v 21.15 hod.

Josef Mífek, narozen 1911, bytem v Brně, pomocný dělník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 3. 9. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 ve 2.10 hod.

Josef Mikeš, narozen 1914, bytem ve Vídni, strojník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 2. 9. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943 v 1.05 hod.

MUDr. Karel Milostný, narozen 1913, bytem v Hradci Králové, lékař, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 7. 5. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 ve 20.05 hod.

Josef Mírek, narozen 1911, bytem v Brně, pomocný dělník, k smrti odsouzen 3. 9. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943 ve 2.10 hod.

Karel Modr, narozen 1901, bankovní úředník, popraven 8. 9. 1943 ve 2.10 hod.

Josef Myšák, narozen 1889, bytem v Olomouci, policejní inspektor, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 29. 6. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 5.25 hod.

Alexej Němec, narozen 1894, bytem v Chrudimi, poštovní revizor, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 8. 7. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 7. 9. 1943 ve 23.25 hod.

Karel Nesnídal, narozen 1913, bytem v Hradci Králové, bankovní úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 8. 7. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 23.25 hod.

Václav Novotný, narozen 1886, bytem v Kralupech nad Vltavou, ředitel školy, popraven 8. 9. 1943 ve 2.40 hod.

Karel Nový, narozen 1887, bytem v Hořovicích, nadporučík čsl. armády v. v., k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 27. 1. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 22.15 hod.

Josef Oliva, narozen 1898, bytem v Praze, poštovní úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 28. 5. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 9. 9. 1943 ve 20.30 hod.

Jindřich Ondráček, narozen 1906, bytem v Hradci Králové, bankovní úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 7. 5. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 ve 20.05 hod.

Jindřich Oplt, narozen 1921, posledně bytem v Berlíně, topič, k smrti odsouzen rozsudkem SG ze 14. 7. 1943 za kriminální trestný čin, popraven 8. 9. 1943 ve 4.15 hod.

Stanislav Opočenský, narozen 1906, poštovní úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 7. 6. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 7. 9. 1943 ve 23.25 hod.

Jaroslav Otava, narozen 1908, bytem v Hradci Králové, poštovní úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 7. 5. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 ve 20.05 hod.

Josef Picko, narozen 1900, bytem v Ústí nad Orlicí, dělník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 26. 11. 1942 za přípravu k velezradě, popraven 7. 9. 1943 ve 21.15 hod.

Jan Podrácký, narozen 1909, architekt, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 16. 6. 1943 za vlastizradu a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 23.25 hod.

Karel Popelka, narozen 1907, bytem v Točné, kovář, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 3. 6. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 0.30 hod.

Miroslav Posadovský, narozen 1919, bytem v Táboře, úředník spořitelny, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 27. 8. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943 v 1.05 hod.

Pavel Posedlý, narozen 1892, obchodník, k smrti odsouzen rozsudky VGH z 22. 6. a 6. 7. 1943 za vlastizradu, popraven 7. 9. 1943 ve 21.15 hod.

Jaroslav Pospíšil, narozen 1904, bytem v Praze, průvodčí tramvaje, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 3. 6. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943.

Zdeněk Pospíšil, narozen 1920, bytem v České Třebové, železničář, popraven 8. 9. 1943 v 0.30 hod.

Josef Pražák, narozen 1895, bytem v Hořicích, poštovní doručovatel, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 19. 4. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 20.05 hod.

Karel Prkno, narozen 1885, bytem v Praze, popraven 8. 9. 1943 v 6.00 hod.

Karel Prokop, narozen 1893, bytem v Praze, úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 21. 6. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943 ve 2.10 hod.

František Rožánek, narozen 1903, bytem v Praze, stavební mistr, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 20. 7. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943 v 6.00 hod.

MUDr. František Simer, narozen 1889, bytem v Plzni, šéflékař, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 4. 8. 1943 za napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 7.37 hod.

Václav Skraňka, narozen 1900, strážník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 13. 12 1942 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 22.15 hod.

Josef Staněk, narozen 1897, bytem v Roudnici nad Labem, major čsl. armády v. v., k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 27. 1. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 22.15 hod.

Miloslav Svoboda, narozen 1914, bytem v Brně, dělník na dráze, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 3. 9. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 6.00 hod.

František Svura, narozen 1924, posledně bytem v Berlíně, pekař, k smrti odsouzen rozsudkem SG z 31. 8. 1943 za kriminální trestný čin, popraven 9. 9. 1943 v 19.30 hod.

Alexandr Šára, narozen 1916, bytem v Praze, kreslič, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 29. 4. 1943 za vlastizradu, přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 6.35 hod.

František Šedo, narozen 1902, železničář, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 13. 12. 1942 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 22.15 hod.

Bohuslav Školař, narozen 1921, kočí, k smrti odsouzen rozsudkem SG z 31. 8. 1943, za kriminální trestný čin, popraven 9. 9. 1943 v 19.30 hod.

Jan Šorm, narozen 1900, bytem v Olomouci, policejní obvodní inspektor, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 29. 6. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 5.25 hod.

Josef Špalek, narozen 1915, bytem v Praze, technický úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 29. 4. 1943 za vlastizradu, přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 6.35 hod.

Zdeněk Štarman, narozen 1920, bytem Adamov u Brna, zámečník, popraven 8. 9. 1943 ve 20.05 hod.

Antonín Šťovíček, narozen 1898, bytem v Berouně, poručík četnictva v. v., k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 27. 1. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 22.15 hod.

Josef Šulc, narozen 1895, bytem v Rakovníku, major čsl. armády v. v., k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 27. 1. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 ve 4.55 hod.

Jan Švarc, narozen 1894, bytem v Praze, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 20. 7. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 ve 4.55 hod.

Vladimír Taibl, narozen 1899, bytem v Chlumčanech, rolník, popraven 8. 9. 1943 v 6.00 hod.

Alois Till, narozen 1894, bytem v Praze, školník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 20. 7. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 8. 9. 1943 v 7.37 hod.

Jaromír Trägler, narozen 1908, bytem v Praze, úředník, popraven 8. 9. 1943 ve 4.55 hod.

Emil Uher, narozen 1903, bytem v Praze, strojník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 3. 6. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 23.25 hod.

Ladislav Valeský, narozen 1921, strojní zámečník, popraven 8. 9. 1943 ve 20.05 hod.

Alexandr Vančura, narozen 1917, úředník, popraven 8. 9. 1943.

František Vichorec, narozen 1904, bytem v Praze, strojní zámečník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 18. 5. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 7. 9. 1943 ve 22.50 hod.

Jindřich Vosynek, narozen 1917, bytem v České Třebové, popraven 8. 9. 1943 ve 20.05 hod.

Vojtěch Vrnata, narozen 1898, bytem v Praze, zaměstnanec stěhovací služby, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 17. 6. 1943 za vlastizradu, přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 5.25 hod.

Jan Vycpálek, narozen 1905, bytem v Praze, elektrotechnik, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 29. 4. 1943 za vlastizradu, přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 v 6.35 hod.

Jan Weil, narozen 1899, poštovní úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 28. 5. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 9. 9. 1943 ve 20.30 hod.

František Zabloudil, narozen 1896, rolník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 29. 6. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 8. 9. 1943 ve 2.40 hod.

Josef Zelený, narozen 1913, bytem Adamov u Brna, strojní zámečník, popraven 8. 9. 1943 ve 20.05 hod.

Josef Zicha, narozen 1892, bytem v Roudnici nad Labem, drogist, popraven 8. 9. 1943 v 7.05 hod.

František Zelina, narozen 1915, bytem v Plzni, technický úředník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH z 29. 4. 1943 za zemězradu, přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 23.25 hod.

Josef Žerovnický, narozen 1906, bytem v Praze, průvodčí tramvaje, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 3. 6. 1943 za přípravu k velezradě, popraven 7. 9. 1943 ve 23.25 hod.

František Žižlavský, narozen 1911, bytem v Brně, skladník, k smrti odsouzen rozsudkem VGH ze 3. 9. 1943 za přípravu k velezradě a napomáhání nepříteli, popraven 7. 9. 1943 ve 22.50 hod.

ZUSAMMENFASSUNG

DIE MASSENEXEKUTIONEN IN BERLIN-PLÖTZENSEE

VLADIMÍR ČERNÝ – FRANTIŠEK VAŠEK

In den Tagen vom 7. bis 13. September 1943 kam im Berliner Gefängnis Plötzensee zu einer Massenexekution der mehr als 250 Gegner des nazistischen Regimes, die hier gefangengehalten wurden. Über ein Drittel von ihnen waren die tschechischen Bürger. Zum unmittelbaren Anlass zu dieser tragischen Begebenheit wurde der Luftangriff der alliierten Bomber auf Berlin in der Nacht vom 3. auf den 4. September 1943. In dessen Verlauf kam es u. a. auch zur Beschädigung dieses Gefängnisses, was von Nazisten als Deckmantel zur Liquidation der möglichst großen Menge lästiger Personen wurde. Die Nazigegner wurden zum Tod vom sog. Volksgerichtshof verurteilt, der in der Zeit des Zweiten Weltkriegs Tausende Todesurteile über die Angehörigen gegennazistischer Resistenz aus vielen Ländern des besetzten Europas sprach.

Der erste Teil der Arbeit informiert über das System und Funktionieren des nazistischen Gerichtswesen in Praxis, dann werden hier die Ursachen dieser Massenhinrichtung und derer Verlauf beschrieben und auch die Anzahl von Opfern der einzelnen Nationalitäten angeführt.

Der zweite Teil beinhaltet Schilderung der Erlebnisse des Augenzeuge Václav Erban aus Hradec Králové (Königgrätz), der damals in Plötzensee selbst gefangengehalten wurde, und dem gelang es, den Text mit eigenem Zeugnis aus dem Gefängnisgebäude heimlich hinauszubringen. Am Ende befindet sich das Verzeichnis von allen Verurteilten aus den böhmischen Ländern, die in Plötzensee in den erwähnten Tagen hingerichtet wurden.